

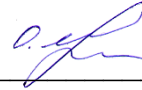
Міністерство освіти і науки України

Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра прикладної лінгвістики (№ 703)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант ОП

доц. О.В. Медведь
(ініціали та прізвище)

«13» червня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ОБОВ'ЯЗКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КРОСКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 03 «Гуманітарні науки»
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 035 «Філологія»
(код та найменування спеціальності)

Освітня програма: Прикладна лінгвістика
(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Харків 2023 рік

Робоча програма обов'язкової навчальної дисципліни
Кроскультурна комунікація
(назва дисципліни)

для студентів за спеціальністю
освітньою програмою
«13» червня 2023 р., 12 с.

035 «Філологія»
Прикладна лінгвістика

Розробник:

Рижкова В.В., кандидат філологічних наук, доцент
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь та вчене звання)

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри прикладної лінгвістики
Протокол № 11 від «13» червня 2023 р.

Завідувач кафедри прикладної лінгвістики   канд. філол. наук, доцент
кафедри прикладної лінгвістики

(назва кафедри, науковий ступінь та вчене звання завідувача)

(підпис)

В.В. Рижкова

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки (спеціальність, спеціалізація), рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни (денна форма навчання)
Кількість кредитів: 2-й семестр (магістратура) – 3	Галузь знань 03 «Гуманітарні науки»	Обов'язкова навчальна дисципліна
	Спеціальність 035 «Філологія»	
Кількість модулів: 2-й семестр (магістратура) – 2	Освітня програма Прикладна лінгвістика	Навчальний рік
Кількість змістових модулів: 2-й семестр (магістратура) – 2		2023 / 2024
Індивідуальне завдання – не передбачено		Семестр
Загальна кількість годин:		2-й
2-й семестр (магістратура) – 32/90		Лекції*
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: 2-й семестр (магістратура): аудиторних – 2, самостійної роботи здобувача – 5...6	Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	2-й – 16 годин
		Практичні, семінарські*
		2-й – 16 години
		Самостійна робота
		2-й – 58 годин
		Вид контролю
		2-й – модульний контроль іспит

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: 2-й семестр (магістратура) – 32/58.

* Аудиторне навантаження може бути зменшене або збільшене на одну годину в залежності від розкладу занять.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни «Кроскультурна комунікація» полягає у формуванні у здобувачів крос-культурної компетенції, розвитку їх системних знань і прикладних умінь застосування ефективних технологій ділового співробітництва в сучасних умовах глобалізації з метою підвищення ефективності ведення переговорів, а також управління персоналом у мультикультурних організаціях і застосування отриманих знань на практиці; формування толерантного відношення до представників різних культур.

Завдання – ознайомити з методами ділового спілкування у мультикультурному середовищі; сформувати практичні навички та вміння подолання міжкультурних бар'єрів; надати здобувачам базові знання щодо особливостей професійного спілкування з представниками різних країн; розвинути у здобувачів толерантне ставлення до представників різних культур; розвинути навички та вміння використання технологій і моделей крос-культурних комунікацій з метою грамотного і ефективного управління конфліктами в крос-культурному середовищі; опанувати базові знання щодо організації процесів ведення переговорів.

Після опанування дисципліни здобувач набуде наступні **компетентності**:

ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;

ЗК5. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК6. Здатність спілкуватися іноземною мовою як усно, так і письмово.

ЗК9. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК10. Здатність здійснювати професійне спілкування з іноземними партнерами з дотриманням принципу толерантності й етичних норм.

ФК2. Здатність осмислювати літературу як полісистему, зокрема в кроскультурній літературі, для якої характерною є концептуальна гетерогенність, а саме включення концептуальних елементів іншої культури в літературний дискурс; розуміти еволюційний шлях розвитку літератури тієї мови, що вивчається.

ФК6. Використовувати теоретичні положення крос-культурної комунікації для вирішення практичних професійних завдань.

Програмні результати навчання:

РН 2. Упевнено володіти іноземною мовою для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного спілкування.

РН 4. Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми (аналіз і подолання міжкультурних бар'єрів при побудові відносин у мультикультурних організаціях) і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

РН 5. Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня: здійснювати професійне спілкування з іноземними партнерами з дотриманням принципу толерантності й етичних норм.

РН 8. Оцінювати історичні надбання та новітні досягнення літературознавства, зокрема щодо взаємозв'язку та взаємовпливу мови і культури в когнітивно-діяльнісному та кроскультурному аспектах

Міждисциплінарні зв'язки: академічна та професійна англійська мова, англійська мова за професійним спрямуванням «Менеджмент»/«Маркетинг», переклад науково-технічних текстів.

3. Програма навчальної дисципліни

Семестр 2

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. Cross-Cultural Communication and Diversity

Тема 1. *Cross-Cultural Communication.* Culture and Cultural Differences between the Countries. Cultural Membership. Terms to Know: multicultural, cross-cultural, and intercultural communication. Theories of Cross-Cultural Communication.

Тема 2. *Verbal Communication.* Language and Meaning. Functions of Language. Using Words Well. Language, Society, and Culture Comparing and Contrasting.

Тема 3. *Non-Verbal Communication.* Principles and Functions of Nonverbal Communication. Types of Nonverbal Communication. Nonverbal Communication Competence.

Тема 4. *Communication and Diversity.* *Types of Diversity.* Diversity Communication Essentials

Модульна контрольна робота №1

Модуль 2.

Змістовий модуль 2. Interpersonal Communication. Conflict Resolution. Business Etiquette

Тема 5. *Interpersonal Communication Preferences.* Personal, Social, and Cultural Identity. Ascribed and Avowed Identity. Selective Perception, Culture and Perception, Perceiving Emotion, Channels of Communication

Тема 6. *Conflict Resolution.* Types of Conflict. Phases of Conflict. Reactions to Conflict. Conflict Management Style.

Тема 7. *Strategies for Resolving Conflict.* Active Listening. Preventing Conflict with Good

Тема 8. *Business Etiquette.* National features and cultural differences in international business communication

Модульна контрольна робота №2

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Денна форма				
	Усього	У тому числі			
		л	п	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	6
Модуль 1					
Змістовий модуль 1. Cross-Cultural Communication and Diversity					
Тема 1. <i>Cross-Cultural Communication.</i> Culture and Cultural Differences between the Countries. Theories of Cross-Cultural Communication.	10	2	2	–	6
Тема 2. <i>Verbal Communication.</i> Language and Meaning. Functions of Language. Using Words Well. Language, Society, and Culture Comparing and Contrasting.	10	2	2	–	6
Тема 3. <i>Non-Verbal Communication.</i> Principles and Functions of Nonverbal Communication. Types of Nonverbal Communication. Nonverbal Communication Competence.	10	2	2	–	6

1	2	3	4	5	6
Тема 4. <i>Communication and Diversity. Types of Diversity. Diversity Communication Essentials</i>	9	2	1	–	6
Модульна контрольна робота №1	6	–	1	–	5
Разом за змістовний модуль	45	8	8	–	29
Модуль 2					
Змістовий модуль 2. Types of Communicative Strategies and Conflict Resolution					
Тема 5. <i>Interpersonal Communication Preferences. Personal, Social, and Cultural Identity. Ascribed and Avowed Identity. Selective Perception, Culture and Perception, Perceiving Emotion, Channels of Communication</i>	10	2	2	–	6
Тема 6. <i>Conflict Resolution. Types of Conflict. Phases of Conflict. Reactions to Conflict. Conflict Management Style.</i>	10	2	2	–	6
Тема 7. <i>Strategies for Resolving Conflict. Active Listening. Preventing Conflict with Good</i>	10	2	2	–	6
Тема 8. <i>Business Etiquette. National features and cultural differences in international business communication.</i>	9	2	1	–	6
Модульна контрольна робота №2	6	–	1	–	5
Разом за змістовний модуль	45	8	8	–	29
Усього годин	90	16	16	–	58

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Джерела (базова)
1	2	3	4
1	<i>Cross-Cultural Communication. Cultural Membership. Building Cultural Bridges to Communication. G. Hofstede model. Fons Trompenaars' classification. The Lewis Model – Dimensions of Behaviour.</i>	2	[2, p. 404 – 428]
2	<i>Verbal Communication. Functions of language. Neologisms. Slang. Common Types of Unsupportive Messages. Figurative Language. Evocative Language.</i>	2	[1, p. 112 – 164]
3	<i>Non-Verbal Differences. Comparing and Contrasting. Understanding body language: same gestures different meaning in different countries</i>	2	[1, p. 165 – 228]
4	<i>Communication and Diversity. Types of Diversity. Managing cultural diversity. The Impact of Multinational Corporations.</i>	1	[2, p. 327 – 378]
5	Модульна контрольна робота №1	1	[1, p. 112 – 228] [2, p. 404 – 428]
6	<i>Interpersonal Communication Preferences. Cross-cultural aspect of business negotiation. Humor and culture in international business Chris Smit TED Talk.</i>	2	[2, p.379 – 401]

7	<i>Conflict Resolution. Types of Conflict. Phases of Conflict. Reactions to Conflict. Conflict Management Style.</i>	2	[2, p. 432 – 442]
8	<i>Strategies for Resolving Conflict. Julian Treasure's short TED Talk. Persuasion</i>	2	
9	<i>Business Etiquette. National features and cultural differences in international business communication</i>	1	
	Модульна контрольна робота №2	1	[1, p. 112 – 228] [2, p. 327 – 442]
	Разом	16	

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1	Не передбачено	

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	3
1	Не передбачено	

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Джерела (базова)
1	2	3	4
1	Basic Concepts of Cross-Cultural Communication. Dimensions of Culture Differences. Erin Meyer Mapping out Cultural Differences. Reflection of national identity in the Ukrainian and English proverbs	6	[2, p. 404 – 428]
2	Verbal Strategies in Cross-Cultural Communication.	6	[1, p. 112 – 164]
3	Body Language in Cross-Cultural Communication. Body Language in Literature (Theory / Culture)	6	[1, p. 165 – 228]
4	Cross-Cultural Collaboration. Connections between behavior and culture. Diversity in Ukraine. Cultural clash: Managing in a multicultural world. Bridging the gender gap. Effects of ethnic group cultural differences on cooperative and competitive behavior on group task.	6	[2, p. 327 – 378]
	Модульна контрольна робота №1	5	[1, p. 112 – 228] [2, p. 327 – 428]
5	Interpersonal Communication Processes Principles of Interpersonal Communication. Emotions and Interpersonal Communication. Self-Disclosure and Interpersonal Communication.	6	[1, p. 277 – 322]
6	Business negotiation with countries: group A and B, group C and D, group E and F, group G and H	6	[1, p. 529 – 588]

7	Stella Ting-Toomey's Conflict facework theory. Understanding Intercultural Conflict Competence: Multiple Theoretical Insights. The racist discourse of electronic media as a factor in the construction of cross-cultural conflicts	6	[2, p. 432 – 442]
8	International Business Etiquette From Around the World. Representation of Manners and Customs in the English and American Literature.	6	[1, p. 678 – 730]
	Модульна контрольна робота №2	5	[1, p. 112 – 730] [2, p. 327 – 428]
	Разом	58	

9. Індивідуальне завдання

Не передбачено.

10. Методи навчання

1. Пояснення викладача.
2. Організація самостійної пошукової роботи здобувачів вищої освіти.
3. Організація системи вправ/завдань/тестів.
4. Застосування мультимедійних засобів для підтримки зацікавленості здобувачів вищої освіти.
5. Реалізація контролю за успішністю здобувачів вищої освіти: методи усного контролю (усне опитування); методи письмового контролю (контрольні письмові роботи, тести); контрольні роботи із застосуванням машинного контролю.

11. Методи контролю

1. Опитування: індивідуальне опитування, фронтальне опитування.
  2. Письмова контрольна робота.
  3. Тестування.
  4. Іспит.
- Форми контролю успішності навчання: на практичних заняттях – усне опитування, міні-тести, поточні контрольні роботи; форма підсумкового контролю – усне опитування / тестування.

12. Методи контролю та рейтингова оцінка за дисципліною

12.1. Розподіл балів, які отримують здобувачі (кількісні критерії оцінювання)

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
1	2	3	4
Змістовий модуль 1			
Активність під час аудиторної роботи	0...4	3	0...12
Виконання поточних тестів	0...6	3	0...18
Модульний контроль	0...20	1	0...20
Змістовий модуль 2			
Активність під час аудиторної роботи	0...4	3	0...12
Виконання поточних тестів	0...6	3	0...18
Модульний контроль	0...20	1	0...20
За семестр			0...100

Здобувач вищої освіти, який склав усі модульні контролю (успішно атестований за їх результатами, тобто отримав підсумкову модульну оцінку 60 балів та вище), а також виконав усі види обов'язкових робіт, вважається таким, що склав семестровий контроль і за його згодою атестується підсумковою модульною оцінкою, в якості семестрової.

Здобувачі вищої освіти, які по закінченню навчальних тижнів семестру, тобто до початку семестрового контролю, здобули менше 60 балів, атестуються оцінкою «незадовільно» та вважаються такими, що мають академічну заборгованість і зобов'язані проходити процедуру семестрового контролю з метою ліквідації академічної заборгованості в період семестрового контролю та канікул, тобто до початку наступного семестру.

Іспит проводиться у разі відмови здобувача від балів поточного тестування. За умови складання іспиту здобувач має можливість отримати максимум 100 балів, при цьому попередньо отримані бали за роботу в семестрі анулюються.

Білет для іспиту складається з 3-х питань: два теоретичних питання (по 25 балів кожне) та одне практичне (50 балів). Усього 100 балів.

12.2. Якісні критерії оцінювання

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки. Здобувач має знати:

- основні поняття, теорії, принципи і методи крос-культурних комунікацій;
- основні напрямки досліджень в області крос-культурних комунікацій;
- типи крос-культурних комунікативних стратегій;
- основні причини виникнення крос-культурних конфліктів;
- типові помилки, пов'язані з національними стереотипами поведінки.

Необхідний обсяг умінь для одержання позитивної оцінки. Здобувач повинен уміти:

- визначати і застосовувати методи і прийоми, що дозволяють оптимально вирішувати завдання, пов'язані з крос-культурними відмінностями;
- аналізувати і долати міжкультурні бар'єри при побудові відносин із зарубіжними партнерами.

12.3 Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Задовільно (60-74). Здобувач частково володіє навчальним матеріалом, виявляє базові знання. Під час усних та письмових відповідей викладає його фрагментарно, поверхово, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, Усі практичні завдання, поточні та модульні тести виконані на оцінку «задовільно».

Добре (75-89). Здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, здебільшого розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань. Під час висвітлення деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускає окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Усі практичні завдання, поточні та модульні тести виконані на оцінку «добре».

Відмінно (90-100). Здобувач цілком володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних та письмових відповідей, всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань. Усі практичні завдання, поточні та модульні тести виконані на оцінку «відмінно» та «добре».

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
83-89	добре	
75-82		
68-74		
60-67	задовільно	не зараховано
0-59	незадовільно	

13. Методичне забезпечення

1. Розроблений підсумковий тест.
2. Розроблені Power Point презентації лекцій.

Навчально-методичний комплекс дисципліни розміщений за адресою:

http://library.khai.edu/catalog?clear_all_params=0&mode=BookList&lang=ukr&caller_mode=KNMZ&discipline_search=yes&combiningAND=1&theme_cond=all_theme&is_ttp=0&knmz_doc_type_list=0&qualificationlevel_list=0&search fld=&discipline_list=0&department_list=0&knowledgearea_list=0&speciality_knmz_list=27489&sillabus_list=0&responsibility fld=&action=subscribe&list_id=1&email та

<https://khai.edu/ua/education/osvitni-programi-i-komponenti/osvitni-programi-magistriv/osvitno-profesijni-programi88/prikladna-lingvistika1/kortkij-opis-struktura-i-komponenti152/>, а також <https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=5046> і включає в себе наступні *обов'язкові складові*:

- робочу програму дисципліни;
- рекомендації для самостійної підготовки;
- питання до проведення контрольних заходів;
- каталоги інформаційних ресурсів.

Додаткові складові НМКД:

- комп'ютерні презентації;
- ілюстративні матеріали.

14. Рекомендована література

Базова

1. Jones R. (2016) Communication in the Real World : An Introduction to Communication Studies, University of Minnesota Libraries Publishing Retrieved from <https://open.lib.umn.edu/communication/>
2. Olds College OER Development Team. (2015). Professional Communications OER. Olds, Alberta: Campus Alberta. Retrieved from <http://www.procomoer.org/>

Допоміжна

3. Cai, D., & Fink, E. (2002). Conflict style differences between individualists and collectivists. Communication Monographs, 69(1), 67–87.
4. Cambie, S., & Yang-May, O. (2009) International Communications Strategy: Developments in Cross-Cultural Communications, PR and Social Media. London: Kogan Page.
5. Casse, P. (1981). Training for the cross-cultural mind (2nd ed.). Washington, DC: SIETAR.

6. Chatman, J. A., Polzer, J. T., Barsade, S. G., & Neale, M. A. (1998). Being different yet feeling similar: The influence of demographic composition and organizational culture on work processes and outcomes. *Administrative Science Quarterly*, 43, 749 – 780.
7. Collier, M. J. (1996). Communication competence problematics in ethnic friendships. *Communications Monographs*, 63(4), 314 – 336.
8. Cox, T. H., and McLeod, P. (1991). Effects of ethnic group cultural differences on cooperative and competitive behavior on group task. *Academy of Management Executive*, 34(4), 827 – 847.
9. Elashmawi, F., and Harris, P. R. (1998). *Multicultural management 2000: Essential cultural insights for global business success*. Houston, TX: Gulf Publishing.
10. Gardenswartz, L., Digh, P., and Bennett, M. (2003). *The global diversity desk reference: Managing, an international workforce*. San Francisco: Pfeiffer and Co.
11. Hammer, M.R. (2009). The Intercultural Development Inventory. In M. A. Moodian (Ed.). *Contemporary Leadership and Intercultural Competence*.
12. Hofstede, G. (2001). *Culture's consequences: Comparing values, behaviors, institutions, and organizations across nations* (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
13. Hofstede, G. (2005). *Cultures and organizations: Software of the mind* (Revised and expanded 2nd ed.). New York: McGraw-Hill.
14. Isenhardt, M., & Spangle, M. (2000). *Collaborative approaches to resolving conflict*. Sage.
15. Llamazares, O. (2008) *How to negotiate successfully in 50 countries*. Madrid, Spain : Global Marketing.
16. Korte B. (1997) *Body Language in Literature (Theory / Culture)*. Toronto. University of Toronto Press
17. Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological review*, 50(4), 370.
18. McCornack, S. (2010). *Reflect and relate: An introduction to interpersonal communication*. Boston: Bedford.
19. McLean, S. (2005). *The basics of interpersonal communication*. Boston, MA: Allyn & Bacon.
20. Meyer, E. (2016) *The Culture Map*. New York, NY: PublicAffairs.
21. Norales, F. O. (2006). *Cross-cultural communication: Concepts, cases and challenges*. Youngstown, NY: Cambria Press.
22. Pease, A. and Pease, B., (2004) *The Definitive Book of Body Language*. New York, NY: Bantam.

15. Інформаційні ресурси

23. Business Case for Diversity. (n.d.). Ryerson University Diversity Institute. Retrieved from <http://www.ryerson.ca/diversity/about/businesscase.html>.
24. Neubert, S. (2004). The Five-Factor Model of Personality in the Workplace. Retrieved from <http://www.personalityresearch.org/papers/neubert.html>.
25. The Seven Dimensions of Culture: Understanding and managing cultural differences. (n.d.). Retrieved from <https://www.mindtools.com/pages/article/seven-dimensions.htm>.
26. What is The Country Mapping Tool? Retrieved from <https://erinmeyer.com/tools/culture-map-premium/>
27. <http://www.myersbriggs.org/my-mbti-personality-type/mbti-basics/>
28. <http://www.personalityresearch.org/papers/fehringer.html>